

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izjava vsak četrtak in velja s politično vred in v Mariboru s političnim na dom za eno leto 4 K, pol leta 2 K in za šest let 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za drugo izvenavstrijsko državo 6 K. Kdor hodi sam po sebi, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravišče Slovenskega Gospodarja v Mariboru. — List se dopolnjuje do odpovedi. — Udje „Kotol. Slovenskega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 v. — Uradništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopis se ne vrača. — Upravišče: Kotol. cesta št. 5, v prejšnjem naročniku, inšerate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne političnosti za enkrat 15 v., za dvakrat 30 v., za večkratno oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Ne zapre reklamacije se politične prošnje.

Današnja številka obsega 10 strani in prilogo: „Gospodarske Novice.“

Vesele velikonočne praznike vsem naročnikom in prijateljem.

Le vstani, vborni narod moj!

Le vstani, vborni narod moj,
do danes v prah teptan,
pepelni dan ni dan več tvoj,
tvoj je — vstajenja dan.
S. Gregorič.

Kristus je vstal! Aleluja! Ko so prišle Marija Magdalena in druge pobožne žene z dišavami h grobu, da bi Jezusa mazile, vidijo, da je grobni kamen odvaljen. Marija Magdalena hiti nazaj k Petru in drugim učencem ter reče: „Vzeli so Gospoda iz groba.“ Druge žene pa so šle v grob, pa niso našle Jezusovega telesa. Ko so radi tega bile zelo žalostne, gicj, stala sta pri njih dva angelja v svetlih oblekah. Žene se ustrašijo. Angel na desni pa jim reče: „Nikar se ne bojte! Jezusa iščete, Nazareškega, križanega; vstal je, ni ga tukaj. Pridite in pogledajte kraj, kamor so ga bili položili! Pojdite hitro in povejte njegovim učencem, da je vstal!“ Strah in veselje prešine žene; vrnejo se, povedat enajsterim apostolom, kaj so slišale in videle.

In v nikomur drugem, kakor v imenu Jezusa Kristusa Nazareškega, ni zveličanja. Zakaj nobeno drugo ime pod nebom ni dano ljudem, ki bi se v njem mogli zveličati. Veruj v Gospoda Jezusa Kristusa, in boš zveličan ti in tvoja hiša. Naš slovenski narod rad posluša Kristusa in njegove nauke. Iz vsega srca je udan svojemu Gospodu in Odrašeniku. Dobro ve in trdno veruje, da kdor hoče biti zveličan, mora za Kristusom hoditi. Kdor ž njim trpi, nosi ž njim težak križ, gre ž njim na goro Kalvarijo, samo isti bo ž njim vstal in živel.

Slovenski narod je veliko trpel v svoji zgodovini. Ni narod gospodov in bogatinov, ampak narod delavcev in težakov. S prirodo se mora boriti za vsak kosček kruha, z mize bogatinov mora pobirati drobline. V teku stoletij so množili, ki so videli in si skušali to bridko življenje, obrnili hrbet svojemu narodu ter šli k večjim sosedom. Niso imeli dovolj poguma za trdo življenje, šli so in iskali opore pri močnih, namesto da bi tem zvesteje vstrajali ob svojih trpinah ter se ž njimi borili za boljše čase. Bili so slabi, zato ne mečemo kamenja za njimi in ne jokamo za njimi. Kar je bilo zdravega in pogumnega, ostalo je pri lastnem narodu.

V davnih, davnih časih videli so Slovenci tudi lepše dni. Svobodno solnce je sijalo nad njihovo domovino. Imeli so svojo lastno državo, imeli domače slovenske kneze, ki so nad njimi vladali. Bili so močni in strahu niso poznali. Ko je hotel l. 579 obrski vojvoda Bajan podjarmiti Slovence in zahtevati od njih davke, tedaj so mu odgovorili samozavestno slovenski poveljniki: „Kdo izmed ljudi, katere obsevajo solnčni žarki, je tako močan, da bi nas premagal? Navajeni smo, da si lastimo tujo zemljo, ne pa da bi si drugi svojili našo.“ Letos obhajajo Slovenci spomin, da je minilo že 500 let, odkar je slovenski kmečki narod na Gosposvetskem polju zadnjič ustoličil v slovenskem jeziku kneza, ki naj bi nad njim vladal. In to že ni bil več knez slovenskega rodu, le obred ustoličenja se je še obdržal do pred 500 let, slovenska samostojnost je že mnogo prej izginila.

Naši neposredni gospodje so postali nemški graščaki. Za nje je moral naš človek delati, trpeti in umirati. In ko so se drugi narodi že začeli gospodarstvo in prosvetno razvijati, moral je ž njimi hoditi na vojske, najdel časa in z največjimi izgubami proti turškemu polumescu. Toda slovenski narod je preživel vse te nadloge, preživel in pretrpel tudi temno in žalostno dobo nemških graščakov. Skozi vse te čase je bila sveta katoliška vera, vera v križanega in vstalega Kristusa, edina naša tolažba in opora. Obvarovala nas je, da naš narod ni npravnostno in telesno propadel.

Pod sedanjim vladarjem iz slavnega rodu Habsburžanov prikradli so se tudi k nam žarki svobe in pravice. Polagoma so prihajali, počasi smo jih sprejemali in srkali v se. Hitreje ni bilo mogoče, vsled tiščetnega trpljenja smo bili oslajeni. A vendar, mi se vzbujamo, mi vstajamo! Spomlad novega živ-

ljenja prihaja med nas. Na vseh koncih in krajih naše krasne slovenske domovine se opazuje veselo, mladostno delovanje. Slovensko ljudstvo, na novo ožive- lo in premlajeno, si stavi svojo narodno zgradbo. In kakor naznanja skrivnostni piš in šum po gozdovih prihod zelene spomladi, tako prihaja od daleč k nam vest, da se nam hoče pod skrbnim varstvom habsburškega orla zopet združiti domovina, sedaj po zgodovini nesrečno razkosana v več pokrajin. Vstajenje nam gre nasproti.

Kristus je vstal! Aleluja! Mi verujemo v Kristusa, verujemo v njegovo vstajenje, v njegovo trpljenje, življenje, v njegove nauke, in zato smo prepričani, da bomo tudi ž njim vladali in živeli!

Novi solnograški nadškof.

Solnograška nadškofija po smrti kardinala dr. Kačtalerja ni ostala dolgo brez nadpastirja. Zadnji četrtak, dne 2. aprila, je stolni kapitelj solnograški izbral sedanjega krškega (celovškega) škofa dr. Baltažarja Kaltnerja za nadškofa solnograškega. Dr. Kaltner je solnograški rojak in je bil, predno je bil imenovan za celovškega škofa, generalni vikar in pomožni škof v Solnogradu. Sin kmečkih starišev, je rojen dne 12. aprila 1844 v Goldegu na Solnograškem. Posvečen v duhovnika je bil l. 1868 ter je s sedanjim deželnim glavarjem solnograškim, Winklerjem, kaplanoval najprej v Mittersilu, kjer sta ustanovila prvo katoliško politično društvo na Solnograškem. Pozneje je bil profesor na realki v Solnogradu, potem profesor v bogoslovnici, na kar je l. 1901 postal član stolnega kapitelja. Kot bogoslovni profesor je bil izvoljen tudi v občinski svet deželnega stolnega mesta Solnograda, kjer se je izkazal kot strokovnjak v zgradbenih zadevah. L. 1901 ga je sveti Oče imenoval pomožnim škofom in l. 1909 ga je solnograški nadškof dr. Kačtaler imenoval škofom v Celovcu. Sedaj je postal Kačtalerjev naslednik v Solnogradu.

Solnograški stolni kapitelj je v Avstriji edini, kateri ima pravico, voliti si nadpastirja. A tudi ne vsakokrat, ampak vsako tretje leto. Dvakrat zaporedoma ga imenuje cesar.

Volitev dr. Kaltnerja dne 2. aprila se je izvršila po starih slovesnih obredih. Zjutraj ob 8. uri je prišel deželni predsednik solnograški, dr. Feliks Schmitt-Gasteiger (rodem Mariborčan), spremljan od dveh stolnih kanonikov, kot cesarjev volilni komisar, pred nadškofijsko cerkev, pri vratih ga je sprejel stolni kapitelj, in potem so se vsi skupaj me glasnim trobentanjem in bučnimi glasovi fanfar podali v slovesno razsvetljeno cerkev, kjer je deželni predsednik zavzel svoje mesto na osirotelem nadškofijskem prestolu. Nato se je služila sv. maša za pomoč sv. Duha. Po sv. maši se je vrnil deželni predsednik v svoje poslopje, kanoniki-volilci pa so se podali v častljivo kapelo sv. Ruperta k volitvi.

Že med sv. mašo so vsi kanoniki-volilci sprejeli sv. obhajilo, potem pa prisegli, da bodo svobodno po svojem prepričanju volili istega, ki ga smatrajo za najspodobnejšega in najvrednejšega. Volitev je trajala le nekaj minut. Izvoljen je bil za knezonadškofa solnograški, dr. Baltažar Kaltner, sedaj škof krški v Celovcu. Kapiteljski vikar je v imenu izvoljenega izjavil, da izvolitev sprejme.

Ko je bilo volilno dejanje izvršeno, sta se dva kanonika napolnila v vladno poslopje po deželnega predsednika, stolni propovednik pa je s prižnice v stolnici naznanil pobožno zbranemu ljudstvu, kdo je izvoljen. Med splošnim veseljem in navdušenjem se je vest naglo razširila po celem mestu, kjer je novi nadškof ostal v najboljšem spominu, tudi odkar je vladil zval v krški škofiji. Med tem je prišel v slovesnem spremstvu deželni predsednik zopet v stolnico, vzel volitev s primernim nagovorom na znanje ter izjavil, da bo o volitvi takoj poročal cesarju.

Lavantinska škofija spada pod solnograško nadškofijo, zato tudi mi spoštljivo pozdravljamo svojega novega nadškofa ter mu želimo obilo božjega blagoslova v njegovem novem delovanju.

Drugi Slovenci v Avstriji spadajo pod goriško nadškofijo, le Slovenci lavantinske in krške škofije spadajo pod Solnograd. To ima svoje zgodovinske razloge, ker je krščanstvo prišlo med nas najprej iz Bavarskega, kamor je spadal v starih časih tudi Solnograd. Ko so prišli stari Slovenci v osmem stoletju v hude boje z divjimi Obri, stopili so v prijateljsko

dotiko in v zavezništvo s krščanskimi narodi ter iskali pri njih opore. Slovenski vojvoda Borut se je sam čutil preslabega, zato se je obrnil do Bavarcev in jih prosil pomoči. Ti so res pomagali pregnati Obre. Vendar so Slovenci Bavarcem njih pomoč drago plačali. Postal so od njih odvisni. V poročstvo svoje zvestobe je moral Borut poslati na Bavarsko svojega sina Gorazda in nečaka Hotimira z nekaterimi drugimi odličnimi Slovenci. Obenem je izrekel željo, naj bi se oba mladeniča na Bavarskem poučevala v krščanski veri.

V Solnogradu je tedaj vladal škof Virgilij. Ta je poslal slovenska kneževiča v benediktinski samostan sv. Odrašenika na otoku Ava v Kiemskem jezeru na Bavarskem, kjer je bila sloveča šola. Tu sta se Gorazd in Hotimir poleg svetnih vednosti učila krščanskih resnic in prejela sv. krst. Njun učitelj in krstni boter je bil Lupo, predstojnik kiemskega samostana. Ko je l. 750 umrl vojvoda Borut, so Slovenci prosili Bavarce, naj jim pošljejo njegovega sina Gorazda za naslednika in so ga takoj dvignili na vojvodski prestol. Gorazd je bil prvi krščanski slovenski knez. Za njegove vladne je krščanstvo hitro napredovalo. Ko je vladal Gorazd Slovence, je tedanji papež Čaharija določil, da spada slovenska Karantanija (Koroška) v cerkvenih zadevah pod solnograško škofijo. Pod Solnogradom sta do danes ostali pozneje ustanovljeni škofiji krška in lavantinska, kajti tudi zadnja je imela, kakor znano, do Slomškega svoj sedež na Koroškem ali v stari Karantaniji.

Cesar obolel.

Z Dunaja je dne 6. t. m. prišlo sledeče poročilo: Cesar je na lahkem prehlajenju obolel. Dne 5. t. m. se ni udeležil 1000. koncerta dunajskega pevskega društva, temveč je poslal tje kot svojega zastopnika nadvojvodo Karla Franca Jožefa. Cesarjev telesni zdravnik dr. Kerzl, ki z veliko skrbjo pazi na cesarjevo zdravje, je iz previdnosti določil, da nameravan cesarjev obisk na gradu Wallsee (kjer stanuje nadvojvodinja Valerija z družino) ob Veliki noči izostane. Sicer pa — pravi poročilo — se sedaj ni treba resno bati za vladarjevo zdravje.

Cesar Franc Jožef je danes, dne 9. aprila, star 83 let in 234 dni. Vlada našo državo neprenehoma 65 let in 128 dni.

Politični ogled.

— Prestolonaslednik Franc Ferdinand je obiskal bojišča v Zg. Italiji. Iz Verone se poroča, da je došel prestolonaslednik Franc Ferdinand dne 2. t. m. v Verono, kjer se je kot grof Arstatten, ne da bi se dal kot nadvojvoda spoznati, nastanil v hotelu „Londro“. Spremljali so ga trile gospodje. Popoldne je obiskal zgodovinska bojišča. Pred vsem je obiskal pokopališče v Santi Luciji, kjer je zgodovinski spomenik na bitko l. 1848. Od tu se je s samodrečem odpeljal v Villo Franco, kjer se je mudil 2 uri v hiši, kjer so shranjene kosti v bitki pri Kustoci padlih junakov. Nadvojvoda je sprejel kaplan, ki ga ni poznal. Obiskal je tudi obelisk Olios pri Sv. Luciji pri Kustoci, kjer se pregleda lahko celo bojišče. Odpeljal se je nato h Gardskemu jezeru, od tu pa skozi Peschiero nazaj v Verono. Dne 3. aprila si je nadvojvoda prestolonaslednik ogledal bojišče pri Solferinu. Prestolonaslednik se je iz Verone odpeljal v Padovo in se potem vrnil v Miramar.

— Državni ustroj dela sedaj brez državnega zbora. Vzvišal je število vojaštva in najel pol milijarde državnega dolga. Delegacije se sestanejo dne 28. t. m. v Budimpešti. Jugoslovanski delegatje so Slovenci dr. Korošec in dr. Šusteršič, Hrvat dr. Laginja in Srb dr. Baljak. Tokrat v delegacijah ne bodo prišli v razpravo samo izvenavstrijske politične razmere, ampak tudi notranje, ker bodo delegatje vsled mirovanja državnega zbora gotovo čutili potrebo, zavzeti svoje stališče k nekaterim notranje-političnim dogodkom. Dr. Šusteršič je izvedel pri ministrskem predsedniku grofu Stürgku, da vlada ne namerava naredbenim potom ali s pomočjo paragrafa 14 ustanoviti bodisi v Trstu bodisi na Dunaju italijanskega vseučilišča, čeprav si želi to zunanji minister grof Berthold. V sredo, dne 15. t. m., se snideča namreč grof Berthold in italijanski zunanji minister Giannino v O-